

omiffa, perire debet actus omnino, per text. in l. non dubium, C. de legibus, ubi Jafon notabili ult. n. 17. copiose Felinus in dicit. cap. cum dilecta, de rescriptis, n. 29. & n. 36. Menchaca de successorum creatione, lib. 1. §. 4. à princ. usque ad n. 30. & lib. 2. §. 13. Requisito 9. n. 68. & seq. Anton. Galeatus Malvassia in conf. 57. n. 22. vol. 1. Joannes Vincent. Hondedeus in conf. 27. n. 2. vol. 1. Hippolyt. Riminaldus in consil. 467. n. 13. lib. 4. Fabius Turretus in conf. 47. n. 34. Laurentius de Pinu in conf. 84. n. 5. nec potest talis forma per acquipollens, hoc est, ex congregatione, aut consensu totius populi adimpleri, nec eidem aliquid addendum, vel detrahendum est, ut per Baldum, & omnes Doctores in l. 1. ff. de liberis & postb. ubi Jafon à n. 18. usque ad n. 27. & Alexander n. 3. Baldus in conf. 308. in fine, vol. 3. Castrensis in l. ult. sub n. 7. C. de testamentis. Tiraquell. de retractu lignagier, §. 21. gloss. 1. n. 12. & de retractu conventionali, §. 4. gloss. 6. sub num. 31. Menchaca de successorum creatione, lib. 1. §. 4. n. 12. & lib. 2. dicit. §. 13. requisito 9. n. 73. Gratian. regula 212. Menoch. in conf. 388. n. 20. lib. 4. Hippolyt. Riminaldus in conf. 367. n. 9. lib. 4. Laurentius de Pinu in conf. 18. n. 12. & 13.

36 Deinde, quoniam dicta lex regia prohibitive loquitur, & habet clausulam annullativam, & sic formam incommutabilem inducit, ut multorum allegatione latius comprobant Menchaca de successorum creatione, lib. 2. §. 14. requisito 9. n. 72. Anton. Galeatus Malvassia dicit. conf. 57. n. 23. vol. 1. Pedrocha in conf. 37. nu. 21. & 22. late Beccus in conf. 62. n. 43. & in conf. 66. n. 9. & seqq. Et dictio illa negativa, non, juncta verbo, pue dan dar tierras algunas, inducit præcisam necessitatem, privat potentiam, & actum in contrarium factum reddit nullum, ut per text. in l. non potest, ff. de furtis, & alia jura, scribunt Bartolus in l. final. n. 8. ff. de feriis, & in l. de his, n. 4. ff. de transact. Baldus in l. finali, col. ult. C. de fideicommissis. Jafon in l. 1. n. 2. ff. de verbor. obligat. Corrañus in l. si usufructus, n. 8. & seqq. ff. de servitutibus, ubi ex n. 4. agit de natura, & virtute verbi, potest, late Peralta hac de re videndus omnino, in l. heredem, ex n. 79. ff. de legatis 2. Aldobrandinus in conf. 61. n. 15. vol. 1. Joannes Gutierrez in repetitioe l. nemo potest, ff. de legatis 1. n. 145. Alvarus Valafcus consultat. 85. n. 6. & commendo Fulvium Pacianum, mihi quidem eruditissimum, & cujus tractatum & utiliter, & diligenter scriptum arbitror, de probationib. lib. 1. cap. 35. à n. 28. usque ad n. 48.

39 Denique facis, quia ex verbis dictæ legis Regiæ dum dicit, La justicia, y regidores, non licet fumere argumentum à contrario sensu, ut scilicet alienatio fieri possit citra licentiam Regiam, si proceres, & homines totius populi congregati alienationi consentiant: resultat enim absque intellectu, & menti legis contrarius, quæ licentiam Regiam necessariò requirit, & sic admitti non debet, ex doctrina Baldi, per illum text. in l. cum patrem, C. de conditionib. insertis, & tradit Romanus in conf. 392. n. 24. & cum ibi fiat mentio Procerum, hoc est, de la justicia y regidores, perinde est, ac si populus totus nominaretur, & alienare, sive dare prædictas terras absque regia licentia prohiberetur. Decuriones enim, sive Proceres totum populum, aut civitatem representant, & quod ipsi faciunt, totus populus facere videtur, ex glossa in rubr. C. quæ sit longa consuetudo, & in l. sed ex dolo, §. 1. ff. de dolo. Ex quibus sic adnotaverunt Avendañ. responso 34. n. 1. vers. ex supradictis, Alphonsus de Azevedo in addit. ad Curiam Pisanam, cap. 5. fol. 8. vers. Et notandum, & cap. 18. n. 4. fol. 61. & n. 22. fol. 64. Anton. Thesaurus decis. Pedemontana, 249. n. 1. & decis. 257. n. 2. Gironda de gabellis, 2. parte, §. 1. nu. 17. fol. 48. Et sic intentio illius legis nulla alia est, quam ut termini & terræ absque licentia Regiæ nec dentur, nec alienentur: ideo consensus populi cum autoritate etiam Procerum non posset alienationes, sive concessiones in contrarium factas vali-

dare. Id quod procederet, etiam si Proceres dictæ legi Regiæ renunciarent; adhuc enim talis renunciatio nullius esset momenti, ex verbis ejusd. legis, ibi: Pero mandamos, que la Justicia, y Regidores, no puedan dar tierras algunas, sin proceder licencia nuestra para ello. Quæ verba omnino sunt prohibitiva; at legibus prohibentibus, renuntiare minime potest, ex glossa vulgata in l. 1. C. ne fideiussores dotium deuntur, Ubi Salicet. dicit esse communem resolutionem, nu. 5. Joannes Gutierrez, qui similes alias glossas allegat in repetitione l. nemo potest, ff. de legatis primo, n. 307. Tiraquell. de primogenitura, q. 22. n. 9. Oroscius in l. jus publicum, n. 4. & 5. ff. de pactis. Menchaca de successorum creatione, lib. 1. §. 29. n. 1. & 3. cum seqq. maxime quia in ea lege prohibitio donationis, vel alienationis fuit facta in favorem civitatum, & oppidorum hujus Regni, ut ex eadem lege colligitur: quapropter eidem legi propter publicam utilitatem introductæ, & pro forma & solemnitate alienationis, licentiam Regiam postulari renuntiare non potest, ex resolutis per Bald. in l. si ceterographis primo notabili, C. si certum petatur, & in conf. 250. vol. 5. Castren. in conf. 75. ad finem, lib. 1. Angel. in conf. 88. sub n. 3. Felin. in c. si diligenti, col. 2. vers. Secundo fallit, de foro competenti. Joan. Vincent. Hondedeus in conf. 27. n. 34. vol. 1. Nec etiam cum juramento, ex his quæ magistraliter scripsit Bartol. in l. si quis pro eo, n. 13. & seqq. ff. de fideiussorib. Abbas in c. cum coningat, n. 24. & seqq. de iurejurando. & ibi Alciatus n. 150. 162. & 163. Alexand. in conf. 95. in fine, vol. 1. Gozadinus in conf. 16. n. 14. & in terminis dictæ l. ultima, C. de vendendis rebus civitatis, lib. 11. tenuit Bartol. ibid. n. 5. Ex cujus doctrina confirmatur omnino superior resolutio, quæ adeo vera est, & procedere debet, ut possint Proceres, hoc est, la justicia, y regidores, adversus proprium factum venire, & alienationem improbare. Nam licet regulariter nemo possit factum proprium impugnare, nec adversus illud venire, ut per text. in l. si post mortem, ff. de adoptionibus. adnotarunt Bartolus, & communiter Doctores ibi, & multis exornant Authores statim referendi. Tamen quando factum est nullum, & contra legem prohibivam, licitum est factum proprium impugnare. Quod late probant Tiraquell. de retractu Lignagier, §. 26. gloss. 2. n. 5. & seqq. & n. 11. vers. Quæ autem dicta sunt. Parisius in conf. 53. n. 15. & vol. 1. Crementis singulari 113. Aretinus in consil. 114. Petrus de Peralta in rubricis, ff. de heredibus instituendis, num. 95. cum seqq. Baeça de non meliorandis dotis ratione siliab. c. 34. nu. 2. 3. 4. & 5. Molina de Hispanor. primogeniis, lib. 4. cap. 1. n. 18. & seqq. Alvarus Valafcus consultat. 69. n. 14. Borgnin. Cavalcanus de iure, & curatore, nu. 162. & 163. fol. 200. & 201. Joan. Gutierrez prædicatorum, lib. 3. quæst. 41. ex nu. 2. cum seqq. Qui etiam loquuntur in alienatione honorum Ecclesiæ, Minoris, aut Universitatis absque debita forma & solemnitate celebrata, ut possit ab ipsismet contrahentibus annullari.

Deinde etiam ad dictam legem Regiam animadvertendum est, dubium esse utrum absque licentia Regiæ, census constitui valeat in terris, & terminis oppidorum, & civitatum hujus Regni, de quibus Regia lex illa tractat: & sic an Regia facultas ad dandas, sive alienandas terras, & terminos requisita ibi, requiratur etiam ad census constitutionem super illis, an verò sufficere debeat sola Procerum licentia, & solemnitas d. l. ult. C. de vendend. reb. civitatis, lib. 11. Et dubium facit, quoniam lex illa alienationem, sive dationem tantum prohibet, non tamen obligationem, aut hypothecam, nec aliqua alia lege prohibitum reperitur, quòd terræ hujusmodi, vel termini obligari non possint, nec hypothecari: at permissum esse censetur, quod prohibitum non reperitur, l. cum Prætor, ff. de iudiciis, ubi glossa verbo, videtur, allegat alia jura, l. mutus, §. 1. ff. de procuratorib. Franc. Beccius in conf. 60. n. 8. Pancirolus in conf. 106. n. 20. Crotus in conf. 115. n. 5. vol. 1. Simon

48 Simon de Prætis, in conf. 121. n. 21. & permissionis causa favorabilior est, quam prohibitionis, ut probarunt Craveta, in conf. 203. n. 24. Alexand. Raudensis, de analogis, lib. 1. cap. 35. n. 22. Præterea, quia eo ipso, quod dicta lex Regia loquitur expressè in alienatione, & datione tantum terrarum, & terminorum; nec de hypotheca, obligatione, aut census constitutione mentionem facit, hujus quæstionis decisio remanere videtur dispositioni juris communis: ex his quæ scribunt Doctores communiter in l. commodissima, per illam textum ff. de liberis & postb. Sed de jure communi, terræ illæ, vel termini cum licentia Præsidis alienari possunt, nec licentia Regia necessaria est, præterquam in utraque Roma, ex d. l. ultima, C. de vendendis reb. civitat. lib. 11. Ergo quoad hypothecam, vel census constitutionem idem etiam observari debet post illius legis constitutionem, quæ de hac re nihil dispositum est: Maxime quòd cum ea constitutio sit contraria, & correctoria juris communis, extendi non debet, sed stricte intelligenda est in terminis, in quibus loquitur, ex resolutis per Doctores communiter in Authent. quas actiones, C. de sacrosanctis Ecclesiis. Tiraquell. in l. si unquam, verbo, liberis, pag. 96. C. de revocandis donat. Roland. in conf. 74. nu. 17. & 18. vol. 1. Bursum, in conf. 76. n. 8. & in conf. 120. n. 31. lib. 1. & hanc partem non sic fundatam in specie, & terminis dict. l. 11. tit. 7. lib. 7. nova collect. Regiæ, tenuit expressè D. Felicianus de Solis tractatu de censibus, lib. 2. cap. 3. n. 6. ubi dicit sepe numero se vidisse ad alienanda, vel hypothecanda bona propria civitatum, ad redditus imponendos solere impetrari licentiam à Rege nostro: quæ si deficeret in tali alienatione, hypotheca, vel redditus annui constitutione, non ex hoc alienatio, hypotheca, aut constitutio redditus judicaretur nulla, ut ipse firmat, qui intelligit hoc procedere in las tierras concegiles, y realengas, no en las tierras baldias, aut concegiles, in quibus dicit loquutam dictam legem Regiam. Ego verò eo ipso, quòd dicta lex in his terris loquuta fuerit, contrariam sententiam omnino amplectendam existimarem, & consequenter ad census, vel redditus annui constitutionem, Regiam licentiam necessariam esse. Quod fundamentis sequentibus evidenter comprobari poterit.

Primò, per text. in l. ult. C. de rebus alienis non alienandis. Ex qua alienatione prohibita ceteri etiam obligationem, pignoris nexum, & hypothecam prohibitam, passim & communiter adnotare solent Doctores, ut ex multis tradunt Anton. Gomez. in l. 40. Tauri, n. 83. Covar. resol. lib. 2. cap. 16. n. 2. Molina, de Hispanor. primog. lib. 1. cap. 21. n. 15. Prohibita ergò alienatione expressim in d. l. Regia 11. Nec pignoris nexu, aut hypothecâ permissâ, cur discriminis rationem constituemus, vel ad census constitutionem Regiam licentiam necessariam non esse dicemus, maxime cum ratio superior fortiter urgeat in terminis dict. l. Regia, ubi concessionis, vel alienationis prohibitio principaliter facta est favore oppidorum, & civitatum hujus Regni, quæ ex similibus concessionibus, vel alienationibus maxime damnum patiebantur, ut constat ex illis verbis: Por el mucho daño que dello recibian las dichas Ciudades y Villas de nuestros Reynos. At prohibitio alienationis etiam simpliciter facta, in his quæ favorabilia sunt, comprehendit obligationem, hypothecam, & cætera quæ continentur in dict. l. ult. C. de rebus alien. non alienand. ex singulari doctrina Baldi in l. voluntas, n. 11. C. de fideicommissis, quam exornant, & sequuntur Modern. Paris. in addit. ad Alexandr. in consil. 119. litera A. vol. 3. Covar. d. cap. 16. n. 2. Molina. lib. 1. de Hispanor. primog. cap. 20. n. 16. & 17. Et ratio generalis illius legis extendit legem ipsam, etiam in casu speciali loquentem ad alios casus, l. quod dicitur, ff. de pactis; ubi adnotarunt Bartol. Bald. & Jafon, in 1. & 2. notabili, l. regula, §. finali; ubi etiam Bartol. ff. de juris & facti ignorantia. Tiraquellus, in tractat. Cessante cau-

sa 1. part. n. 139. & seqq. Craveta in conf. 135. n. 32. & in conf. 227. n. 3. & seqq. Cavalcan. de iure & curatore, n. 134. fol. 82. Præsertim quòd cum hoc infit, atq; ex mente ejus legis procedat, legis extensio non dicitur fieri, ut scribunt Jafon, in l. Prætor ait, n. 6. ff. de novi operis nunciacione, Felin. in cap. translatio, col. 2. de consil. Mench. de successorum creatione, lib. 2. §. 18. num. 237. Molina, de Hispanor. primogen. lib. 1. cap. 5. n. 12. Petrus Magdalenus, de num. testium in testament. requisito, cap. 5. n. 143. Alexand. Raudens. de analogis, libro 1. cap. 12. num. 19. Fulvius Pacianus de probationibus, lib. 1. cap. 26. num. 77.

Secundò facit; nam licet textus in dict. l. ult. C. de 53 vendend. reb. civitat. lib. 11. loquatur in venditione, tamen quòd habeat locum in qualibet alia alienatione, ex Alexandro in conf. 1. col. 4. firmant expressè Avendañ. de exequend. mandat. dict. cap. 12. n. 26. in principio. Joseph. Ludovic. decis. Perusina 93. n. 38. Igitur idem dicendum est in terminis dict. l. Regia 11. quia leges Regiæ recipiunt omnes interpretationes quas 54 recipit jus commune in tali casu, ut alios referens rectè advertit Alvarus Valafcus. consult. 42. in fine, & consult. 66. num. 17. Et confirmatur ex his quæ scripserunt Ancharan. in conf. 49. Joan. Vincent. Hondedeus in conf. 110. num. 13. & 14. vol. 1. Decian. in conf. 62. num. 22. vol. 3. Pedrocha, in conf. 25. n. 33. & 34. Ex quibus destruitur omnino præcipuum Feliciani fundamentum, quod ex dict. l. ult. C. de vendend. reb. civitat. defumitur: textus autem in dict. l. Regia, 11. 55 tit. 7. lib. 7. (de qua hæctenus actum est) in quibus terris & terminis loquatur, explicat late ipse Felician. lib. 2. d. cap. 3. ex num. 2. usque ad num. 7.

Solum restat, & ultimo loco constituere ad limitationem dictæ legis Regiæ, ejusd. decisionem minime procedere in terris, locis, & dominiis Comitum, Ducum, Marchionum, & aliorum Dominorum; in quibus Regia licentia necessaria non erit, ut prædicti termini, & terræ alienari, vel obligari possint, sed eorum licentia, & autoritas sufficiens esse debet, in quibus casibus in terris Principis Regia licentia necessaria esset: quod pro certo tradiderunt, & latius comprobant Avendañus de exequend. mandatis, dicit cap. 12. num. 24. Ludov. Messia in præcæta l. de Toledo, 2. fundam. 9. p. n. 48. & 49. fol. 87. Cæterum Alphons. de Azevedo, in comment. ad d. l. 11. tit. 7. l. 7. n. 5. de hac opinione dubitat, dicens quòd apud eum habet maximum dubium, eo quòd Domini non possint derogare dictæ legi Regiæ, licet de facto aliquando faciant, sed fortassis quia non contradicunt; multa enim per patientiam tolerantur, quæ si in iudicio deducta essent, non tolerarentur. Verum retentâ priori sententia, quæ verior videtur, & in praxi aliquando obtinui, prædictum fundamentum aperte diluitur, quoniam verum est, quòd prædicti Domini, Comites, Duces, & Marchiones non possint constitutioni illi Regiæ derogare in terris, & dominiis, quæ sunt ipsius Regis, nec in eisdem licentiam, aut auctoritatem ad alienationes concedere; in propriis tamen dominis, & oppidis id jure facere poterunt; nec, cum loco Regis habeantur in suis oppidis, ex traditis per Avendañ. & Messiam, ubi supra. decisioni Regiæ derogari videbuntur; idcirco alienationi, vel hypothecæ consentire, & auctoritatem suam interponere rectè possunt, & consequenter alienationes ipsas suo consensu validare.

CAPUT LV.

Usufructuarius an, & qualiter teneatur circa lites expendere? ubi antiquor. sententia defenditur, & admiffa distinctione communi, qua distinguitur inter usufructuarium ex dispositione legis, & eum qui ex dispositione

sitione hominis usufructum obtinet, nonnulli casus constituuntur, & res ista breviter, & distinctè explicatur.

SUMMARIUM.

- 1 Patrem ex fructibus bonorum adventitiorum filii, quorum usufructus ad eum, tanquam ad legitimum administratorem pertinet, expensas litium, quæ super eisdem bonis moventur, indistinctè facturum, cum communi contra Pinellum, & Molinam, & infra numero 5.
- 2 Quod tamen dupliciter temperatur, prout hoc num. scribitur.
- 3 Usufructuarius utrum teneatur expensas litis ministrare, sic, ut nec repetere illas possit, quando lis movetur respectu usufructus tantum, aut tota pertinet ad usufructum.
- 4 Usufructuarius, an teneatur circa lites expendere, cum lis movetur super proprietate: ubi Guilliel. de Cuneo opinio novè expeditur per Authorem, & Communis contraria probatur.
- 5 Defenditur communis sententia, quæ circa expensas litis distinguit inter usufructuarius ex dispositione legis, & eum qui habet usufructum ex dispositione hominis, & Arii Pinelli, atque Ludovici Molinæ contraria opinio taxatur.
- 6 Usufructuarius utrum expensas prestare debeat de proprio, cum lis movetur, in qua de perpetua utilitate rei tractatur: ubi Communis defenditur, & Guillielmi de Cuneo distinctio juxta communem sententiam declaratur.
- 7 Possessor Majoratus an, & qualiter teneatur circa lites expendere? remissivè.

Usufructu constituto in rebus & modis hætenus declaratis, non solum utriusque arbitrio boni viri usufructuarius tenetur, ut capitibus præcedentibus explicatum est; verum etiam, & onera aliqua subire, atque expensas nonnullas ministrare. Quod ut radicatis explicemus, atque hujus capituli materiam distinctè resolvamus,

Primo loco constituere necessarium erit: Patrem ex fructibus bonorum adventitiorum filii, quorum usufructus ad eum, tanquam ad legitimum administratorem pertinet, expensas litium, quæ super eisdem bonis moventur indistinctè facturum, per text. in l. 1. C. de bonis maternis, & in l. finali, §. ubi autem in unum, C. de bonis quæ liberis. Ex quibus sic adnotavit, & mente tenendum dixit Bartolus in dict. l. 1. nu. 3. ubi sequitur Baldus, in l. 1. §. rectè autem, in finalib. verbis, ff. usufructuarius quemadmodum caveat. Crotus, in l. frater à fratre, num. 123. ff. de conditione indebiti. Gozadin. in conf. 94. num. 37. Anton. Gomez. tom. 2. variar. cap. 15. de servitutib. n. 7. vers. ex quo deducitur. Et esse communem sententiam profitentur Arias Pinellus, 2. part. l. 1. C. de bonis maternis, num. 68. in principio, Molina, de Hispanor. primogen. lib. 1. cap. 27. num. 10. & 11. Joann. Garfia, de expensis & meliorationibus, cap. 11. ex num. 5. cum seq. Petrus de Barbosa, in l. divortio, §. fin. ff. soluto matrimonio, num. 44. vers. sic Argumento l. 1. fol. 1158. Et in hoc distinguit usufructuarius ex dispositione legis, ab eo, qui ex dispositione hominis, usufructum obtinet, qui duntaxat tenetur ad expensas litis, habita distinctione magnæ vel parvæ expensæ, prout contra Pinellum, & Molinam, cum communi defendam statim num. 5.

Declaratur hic casus, ut minimè procedat, sive limitari debeat, quoties pater litigando, nimios fecerit sumptus, sive tales & tantos, quia in vera computatione fructus adventitiorum excedant; tunc enim filius, cujus nomine lis agitata fuit, de excessu tenebitur patri, prout l. titus explicat Joannes Garfia videndus

d. cap. 11. n. 11. per totum. Deinde, ut non procedat in sumptibus factis ad perpetuam rei utilitatem, seu adventitiorum meliorationem, ut ad limitationem d. l. 1. C. de bonis matern. firmat, & latius declarat Pinellus, 2. part. ejusdem l. num. 69.

Secundo loco, quod attinet ad reliquos usufructuarios, quibus ex dispositione hominis usufructus debetur, constituend. est: Quod si lis moveatur respectu solius usufructus, vel quæ tota pertineat ad usufructum; sive ab usufructuario, sive contra ipsam mota fuerit, tunc indistinctè ab usufructuario expensæ ministrandæ sunt, nec repeti possunt: ratio enim ipsa suadet, ut cum utilitas earum expensarum, & litis, fructuarii tantum futura sit, expensarum quoque onus ad eum solum pertinere debeat: quod ante alios rectè animadvertit Arias Pinellus, 2. part. d. l. 1. n. 68. vers. ad-vertio etiam, & sequuntur Molina lib. 1. d. cap. 27. n. 11. vers. si lis solam. Joan. Garfia, dict. cap. 11. n. 10. in princ. & in vers. ita tamen intelligendum est. Nec urget in contrarium text. in l. hactenus, cum l. seq. ff. de usufructu, & in l. eum ad quem, C. eod. tit. Quoniam ea jura loquuntur de expensis refectionum, in quibus dispar ratio est, non de expensis litium, ut alio cap. infra, latius explicabitur, & rectè advertit Joannes Garfia, ubi supra. Idem etiam ante præfatos Authores, quorum ipsi non meminerunt, resolverat Guil. de Cuneo, quem refert, & sequitur Baldus, in l. 1. §. rectè autem, in fine, ff. usufructuarius quemadmodum caveat, ubi distinguit ad propositum hujus materiæ, an de proprietate, vel de usufructu litigetur, & cum de usufructu litigatur, expensis fructuarii litem habendam dicit expressè.

Tertiò constituendum est: Dubium principale esse, quid dicendum sit circa expensas litis, quoties litigatur super proprietate tantum? Et Guilliel. de Cuneo relatus per Bald. in dict. §. rectè autem, in finalibus verbis, (ad quem nullus Scribentium omnium animadvertit) expressim docuit, usufructuarius in hac specie nihil teneri de proprio expendere, sed expensis domini litem habendam. Verum, ipso, ut dicebam, nunquam relato, contrarium indistinctè admittunt cæteri Authores in hac materia scribentes; qui etiam quando movetur lis super proprietate, distinguendum existimant inter usufructuarius legitimum, cui ex dispositione legis usufructus debetur, in quo nulla habetur magnæ, vel parvæ expensæ ratio; & reliquos usufructuarios, qui usufructum ex dispositione hominis obtinent, qui ad parvas tantum, non ad magnas expensas litium tenentur: & sic etiam hoc casu, circa fructuarius admittunt distinctionem illam magnæ & parvæ expensæ & separant istum casum ab eo, quo de usufructu tantum lis contingit, ut constat ex his quæ post alios scripserunt Paulus de Montepico in l. Titia cum Testamento, §. Titia cum nuberet, ff. de legatis secundo, n. 148. ad finem. Gozadin. in consil. 94. nu. 37. & alii relati per Pinellum, 2. part. dict. l. 1. n. 68. in princ. Molin. lib. 1. dict. cap. 27. nu. 11. & constanter defendunt Joan. Garfia, d. cap. 11. ex nu. 5. usque ad nu. 11. Barbof. in d. l. divortio, §. final. num. 44. ibi: Tamen rectè respondetur, fol. 1158. Verè autem pro opinione Guil. de Cuneo, ratio illa urgere videtur, quæ adducebatur casu præcedenti contra usufructuarius, nempe justum esse non obligare usufructuarius ad eas expensas, quæ in ipsius utilitatem non fiunt, sed proprietatis tantum. Nihilominus tamen placet Communis, ex eo, quod lex, quæ curam, sollicitudinem, custodiam, & defensionem rei usufructuario commisit, l. 1. §. ult. ff. usufructuarius quemadmodum caveat. Bart. in l. 1. §. fin. n. 9. ff. de novi operis nunciat. ubi Jason n. 3. Modern. in consuetud. Parisiens. §. 1. glos. 1. n. 10. Pinell. 2. p. l. 1. C. de bon. matern. n. 16. voluit etiam in lite, & defensione ejusd. rei, ad modicam, non ad magnam expensam ipsum obligare, sic enim magis sollicitus erit, & diligentius res ipsas tuebitur: patrem verò legitimum administratorem, & usufructuarius bono-

De Usufructu.

rum adventitiorum filii indistinctè ad expensas litis obligavit, nec magnæ aut parvæ distinctionem admittere voluit: forsitan enim consideravit, patrem ipsum, qui ultra cæteros usufructuarios honoratur, & majori prærogativa afficitur, in hoc onerari debere, aut honorem cum hoc onere compensandum: item filiis, eorumque rebus fortiori vinculo adstrictos esse parentes, quàm extraneos, ut de se patet, idcirco magis gravandos circa expensas litis. Denique eosd. parentes præter, & forsitan contra voluntatem dominorum, vel defunctorum; atque ex dispositione legis, usufructum consequi; reliquos verò usufructuarios ex judicio atque dispositione testatoris, vel hominis, usufructum obtinere, idè distinguendos in hoc: quod tamen durum existimant, & rationi contrarium Arias Pinellus 2. parte d. l. 1. n. 68. Molina lib. 1. d. cap. 27. n. 11. qui contendunt, præfatum differentiam inter usufructuarius ex dispositione legis, & eum qui ex dispositione hominis usufructum habet, veram non esse, quoniam ratione nulla suaderi potest, ut ipsi putant, quod jus majus habeat is, qui usufructum ab homine obtinet, quàm is, qui eum à lege habet, nec credendum sit, legem, quæ tot prærogativas parenti supra cæteros usufructuarios concedit, in hac parte eum eisdem inferiorum reliquisse. Verùm hæc ratio, ut vides, contra ipsos retorqueri potest, nam imò multum verisimile est, ut dicebam supra, quod lex quæ patrem in aliis, supra cæteros usufructuarios honoravit, in hoc onerare voluerit, rationibus consideratis supra; idcirco communis differentia verior videtur, atque tenenda, & pro ea nonnulla fundamenta considerat Joan. Garfia d. cap. 11. n. 7. 8. & 9. & probavit illam Barbof. in d. l. divortio, §. finali, n. 44. vers. tamen rectè respondetur, fol. 1158. qui dicit, quod rationem differentiam inter usufructuarius legis, & hominis quoad expensas litis, adducit Guillielm. de Cuneo relatus per Baldum in d. l. 1. §. rectè, ff. usufructuarius quemadmodum caveat: & tamen eo loco licet præfata differentia probetur, differentia ratio nulla assignatur, ut ibidem videre poteris.

Quartò constituendum est, idem quod in præcedenti casu, cum de proprietate excitatur causa, observandum esse, si de perpetua utilitate rei contendatur, hoc est de jure, & dominio illius, qui rerum suarum usufructum concessit; tunc enim dicendum erit, quod si expensæ modicæ sint, ad ipsum usufructuarius pertineant, ex decisione text. in l. hactenus, ff. de usufructu, l. eum ad quem, C. eodem titulo, quæ leges licet in refectione loquantur, similiter & in hac specie locum obtinent, prout Molina, & Joannes Garfia referendi statim explicarunt: si autem magnæ sint, non tenetur eas ipse usufructuarius facere: quod in possessore Majoratus, & in usufructuario, ex multis aliis observat Molina lib. 1. d. cap. 27. n. 11. vers. si autem, & in usufructuario dixit expressè Joannes Garfia d. cap. 11. n. 10. vers. at verò si agatur, & est de mente Barbof. ubi supra, & Pauli de Montepico in d. §. Titia cum neberet, n. 148. ad finem.

Verùm (quod superiorum nullus advertit) hoc casu, quo utriusque & proprietarii & usufructuarii res, & negotium agitur, expensis utriusque litem agendam, dixit expressè Guilliel. de Cuneo relatus per Baldum in dict. l. 1. §. rectè autem, in fine, ff. usufructuarius quemadmodum caveat, qui in hac materia sic distinguit, ut etiam refert Baldus: Quod si agatur de proprietate, expensis domini: si de usufructu, expensis fructuarii: si de utroque, expensis utriusque lis agitanda est; sed potest Guilliel. doctrina juxta communem resolutionem explicari in hunc modum: nempe utriusque expensis litem agendam, sic, ut modica expensæ ad usufructuarius pertineat, magna verò ad ipsum dominum proprietatis, vel hæredem. Remanet ergo, usufructuarius ex dispositione legis, indistinctè teneri circa lites expendere, usufructuarius verò hominis, ad modicam expensam circa lites teneri regulariter, non ad magnam, Joann. del Castillo Quotid. Controv. Juris Tom. I.

Cap. LV.

præterquam cum de usufructu tantum agitur; tunc enim omnino expendere debet.

Quintò & ultimò constituendum est: Dubium esse, an, & qualiter, sive an eo modo, quo usufructuarius tenetur, possessor Majoratus teneatur circa lites expendere? Sed ne à nostro instituto discedere videamur, hac de re videndi sunt, qui plenè agunt, Molina de Hispanor. primogeniis, lib. 1. cap. 27. ex n. 10. Mieres de majoratu, 4. part. quæst. 26. Barbofa in dict. l. divortio, §. final. n. 44. vers. & ultra eum infero.

CAPUT LVI.

Usufructuarius in ædificando, vel in reficiendo quas expensas facere teneatur? ubi lex hætenus, 8. ff. de usufructu, dilucidè explanatur; item quæ alia onera ipse fructuarius subire debeat, & quæ impensæ gratiæ fructuum, vel ad perpetuam rei utilitatem facta dicatur, distinctè, & melius quàm hætenus declaratum. Demùm Jacobi Mandelli de Alba distinctio in hac materia, in conf. 363. num. 6. notabiliter adducta, atque explicata per Authorem.

SUMMARIUM.

- 1 In usufructuario legitimo, ex dispositione legis quoad expensas, quæ in ædificando, aut in reficiendo consistunt, eandem rationem militare, quæ in aliis usufructuariis, & in omnibus servandam esse rationem magnæ, vel modicæ expensæ.
- 2 Circa onera, atque expensas, quas usufructuarius subire tenetur, præcipuam rationem habendam esse nonnullis juribus, quæ hoc numero præcitantur.
- 3 Impensam magnam in ædificando, aut in reficiendo, ad proprietarium pertinere, prout hoc numero declaratur.
- 4 Usufructuarius in reficiendo, aut in ædificando, quas expensas facere teneatur?
- 5 Usufructuarius quo jure, aut remedio recuperare possit à proprietario impensas magnas factas in reficiendo, vel in ædificando, remissivè.
- 6 Impensæ magna, vel parva quæ dicatur?
- 7 Impensæ parvæ, an magnæ sint, cognosci posse regulam quadam, ex sententia Glossæ, de qua hoc numero, & duobus sequentibus.
- 8 Impensæ facta gratiæ colligendorum fructuum, etiam si magna sit, indistinctè pertinet ad usufructuarius, nec repeti potest.
- 9 Impensæ factæ per maritum circa fructus, repeti non possunt, sed cum fructibus compensantur.
- 10 Usufructuario parvam impensam ita ex officio incumbere, ut ejus nomine nihil repetere possit, etiam si ea duret ultra jus suum.
- 11 Maritus impensam modicam attentam quantitate, indistinctè repetere non potest, quantumcumque duret ultra jus mariti, & constaret, quod ea non gratiæ fructuum, sed rei facta esset.
- 12 Jacobi Mandelli de Alba distinctio in hac materia in conf. 363. num. 6. lib. 2. noviter adducta, & confirmata, & num. seqq.
- 13 Impensæ facta gratiæ fructuum, quæ dicatur? & quatenus hæc repeti possit, vel cum fructibus compensari?
- 14 Ad usufructuarius pertinere onera quamplurima, etiam si modica non sint, collectas, gabellas, pensiones, canones, tributa, & alias præstationes temporales, quæ ratione possessionis, vel fructuum solvantur.
- 15 Onera realia, vel mixta, semper cum re legata transferunt, & ad personas rem ipsam possidentes; & res cum suo onere regulariter censetur relicta.

CONSULTA
USO EXCLUSIVO
EN LA SALA